

Kejsaren, ehuru ogärna, tvingas att vidtaga andra steg. — Den sista, mot Ryssland så smädliga, firman om alla Musulinäns beväpning blef verklig, på Lord Strangfords föreställning, aldrig utfärdad. Den, som utfärdades, var den i April gifna, hvaruti icke talas om någon främmande magt.

D. 10 Nov. halshöggs i Constantinopel 32 af de olyckliga, som togos till fånga i Sek. Pharmaki afträttades på stora gatan i Pera. I början af November äro sex Grekiska Biskopar hängde i Bulgarien. — De Serviske deputerades arrestering bekräftas. Porten hade aldrig kunnat företaga något olyckligare och mera i otid. — Ett rykte, som dock ingen tror, har blifvit i Constantinopel utspriddt om en seger, den Turkarne skola hafva vunnit öfver Perserna. —

Turkiska flottan öfver 60 segel stark, har fulltalig kommit till Dardanellerna, och Capudan Bei har, jemte tre af flottans underbefälhafvare, begifvit sig till Constantinopel, af hvad skäl vet man icke. De Grekiska priserna har man hört ingen ting af. En Triestisk tidning berättar, att Turkiska flottan, på sin fart till Dardanellerna, blifvit sedd i farvattnen vid Psara, i bedröfligt tillstånd.

Man väntar att snart se en allmän regering för Grekland upprättad. Deputerade hafva redan ankommit från några öar. Congressen samlas på Peloponnesus och skall kungöra Grekelands constitution. — En Engelsman, Sir Tom. Gordon, är satt till commendant i Tripolitza, med 1500 Greker, som, sedan sommaren, blifvit öfvade i taktiken. Ett obestyrkt rykte säger, att Grekerne, med stor manspillan, tagit Patra med storm och nedsablat hela Turkiska besättningen -- Grekerne vänta dagligen, att Paschan af Egypten, såsom Konung där, occuperar Palestina och Phenicien.

På Joniska öarne är en allmän afväpning anbefalld, emedan uprorslågan öfver allt visat sig; blodigast har dock varit på Cerigo och Ithaka, där många Turkar och några Engelsmän blifvit mördade.

Spanien: Detta land, eller åtminstone dess södra del, kan numera anses vara i fullkomligt upprorstillstånd. Från Cadiz där Mexico's förlust gjort det häftigaste intryck, har blifvit ingifven ännu en address om ministrarnes afsättning, under tekuad af stadens ayuntamiento, Provincial deputationen, alla auctoriteter och ett ofantligt antal invånare. De hota att vända sig till Cortes's beständiga Utskott, att det må ställa Ministrarna under åtal. Utskottet sammanträdde, och Presidenten, Martinez de la Rosa, talte ifrigt för ministrarna. Konungen har äfven meddelat Cortes den från Cadiz inkomna föreställning och upma-

nat dem att vidtaga åtgärder, som förskaffa regeringens befallningar åtlydnad. Cortes hafva därpå lömnat ett ganska värdigt svar. Från Galicien, Valencia, Madrid (genom Gen. Quiroga) och Sevilla hafva dylika föreställningar äfven inkommit. D. 22 om morgonen var i Madrid stor folkskakning utanför Fontana då de Skjortlöse (descamisados) blefvo af sina talare underrättade, att Cadiz vidtagit försvarsanstalter och ville, i spitsen för de öfriga Andalusiska städerna, förklara sig fritt och sjelständigt för att göra gällande 1812 års constitutions sanna anda. Cadiz skulle hafva sändt sitt ultimatum till regeringen; Baron Andilla (den utnämnda Xefe politico i Cadiz, men som icke vågade sig längre än till Isla de Leon, emedan auctoriteterna och det oroliga folket i Cadiz besämdt nekade honom inträde) vore arresterad i S. Fernando; Riego skulle blifva det nya Andalusiska förbundets Protector. Nyare berättelser innehålla, att Malaga, Xeres och, efter några rykten, äfven Coruna gått in i förbundet. Gouverneuren i Malaga har haft en strid med en conspirant-samling, hvarvid många människor stupade och han sjelf, höll på att tillsätta lifvet. I ett bref från S. Fernando af d. 16 Nov. försäkras, att de sju ministrarne blifvit förklarade proscriberade, hvilket beslut folket med acclamation gillade, äfvensom det, att ingen befallning af dessa ministrar, af hvad innehåll som häldst, skall finna lydnad och ingen af dem utnämnd embetsman emottagas, om han ock vore den aldramest constitutionelle. Det försäkras, att ministrarne ändligen d. 27 tagit afsked. I Madrid voro stinnena högt uprörda. Föga trölig synes den underrättelsen, att regeringen förkuumat alla auctoriteter i riket, att de embetsmän, som underskrifvit adresserna från Cadiz och Sevilla, härigenom tagit afsked.

På nästa årgång (eller från och med N:o 72, till och med N:o 176) af denna tidning kan prenumereras, i Landsorterna på alla postcontor samt i Stockholm på Deléen et C:s bokläda, med 3 R:d 16 sk. boco. I landsorterna ökas priset med de af Kongl. Maj:t i nåder föreskrina arvoden till postverket samt afgiften till kronan, tillsammans 5 R:d 40 sk. (Genom misstag står 6 R:d i den i N:o 64 införda annonce).

Hvarje nummer af tidsningen kommer att utgöra ett half ark. Stilen blifver i hela tidningen lika med den, som nu är vanlig i nyheterna; hvarigenom nära en half gång mer text går in på hvarje sida, som förut varit tryckt med den grofva stilen, då två sidor af den förra utgöra nära lika mycket som tre af den sednare. Några mindre ändringar i planen skola, hoppas man, vinna prenumeranternas bifall.

STOCKHOLM,
Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Måndagen den 24 December.

Om Universiteternas jurisdiction.

(Forts. fr. N:o 68.)

Comitéens distinction mellan *jurisdiction* och *discipline* erkännes för riktig; men icke så den följd, Comitéen däraf drager. Staten, som står i ett faderligt förhållande till den studerande ungdomen, bör ge den en säkerhet, att undersökning föres och dom fälles med ett *faderligt sinne* äfven öfver brott, om också detta sinne intet inflytande får hafva på sakens gång och dom efter allmän lag. Denna säkerhet gifves bäst, då de, åt hvilka den faderliga uppsigten är anförtrodd, äfven döma. Staten bör ge en särskild borgen, att straffet är för att *förbättra* eller åsystas *aga*, "hvari det faderliga sinnelaget i allt straff består". Denna borgen ges, då "den faderliga magtens karakter, äfven i det sätt, hvar på straffet åläggas, ej helt och hållet utplånas." Akademiska jurisdictionen gör för öfrigt intet undantag från allmänna lagen, och domstolen står under öfverrätt. Det faderliga sinnelaget bör så mycket mer försäkras genom en yttre borgen, "som det är genom sinnelaget och andan, den studerande ungdomen ännu mest med Staten sammanhänger." — "Man må, så mycket man vill, prisa en mekanisk enformighet i alla saker och däri se samhällets egentliga välfärd." Akademi-

ska inrättningen är af en egen natur och bör, enligt Villers, stå mera omedelbart under regeringen och icke under subordinerade local-auctoriteter. Huru kan man så misskänna de ömna orsakerna till en sådan afsöndring, att man därvid blott tänker på skråsystem, isoleringsanda, mörka tider? Universitetet vill ej af enskildt intresse söndra sig från staten; utan just genom dess omedelbara sammanhang med statens allmänaste och dyraste interessen, har staten tagit det under sin egen faderliga vård och undandragit det local-auctoriteterna, hvilka dessutom här i Sverige äro representanter af ett eget stånds interesse. Att lägga universiteterna under Magistraternas, i afseende på jurisdiction och police, vore att väcka och reta inre collisioner." Ingenting är vådligare, än att, genom inskränkta och illa beräknade former, ge ungdomens sinne en fiendtlig riktning mot auctoritet i allmänhet." *Isoleringen* är den rätta *föreningen*; den *enhet*, Comitéen vill införa, är verklig *söndring*.

Comitéen hade bordt rådfråga Svenska domstolarnas historia. Consistorium gör det för att visa, att universiteternas egna jurisdiction hvarken upkom af behof af skydd, eller för sakörens bevarande.

Svenska domstolarne bestodo, från gammalt, af två delar: *Domare* och *Nämnd*. Den sednare ransakade; den förra dömde.

"Icke är allt gammalt förkastligt, blott därför att det är gammalt *). Om denna sanning tyckes vårt närvarande tidevarf behöfva ofta påminnas, och sällan erbjuder sig lämpligare tillfälle därtill, än då man betraktar forntidens sätt att organisera sina domstolar." Därpå framställes domarens och nämndes olika åbigganden. Den förre skulle känna lagen och försätta sig i lagstiftarens ställning, då lagen promulgerades. För den sednare var "lagboken en öfverflödsvara"; men han skulle känna människorna och i synnerhet människorna i det district, dit han hörde. Så snart det fria valet af nämnd för hvarje mål uphörde, skulle ett härads ständiga nämnd tagas af de där bosatte, ja från alla dess underafdelningar, och nämndemännen valdes bland den talrikaste folkklassen. Denna inrättning af domstolar var vis. Engelska juryn svarar mot den gamla Svenska nämnden. Engelsmännen anse den för sin frihets palladium; Fransmännen hafva antagit den; Svenskarne hafva nyss återtagit den i tryckfrihetsmål.

Ehuru de lägre domstolarne i Sverige numera gemensamt ransaka och döma, bestå de dock ännu af personer, som till stånd, lefnadssätt, hemvist och yrke likna mängden af de medborgare, dem de skola döma. Så är det på landet; så i städerna. Consistorium slutar häraf till den allmänna grundsats för de lägre domstolarne, *att alla medborgareklasser böra dömas af sina likar.* "Endast denna grundsats kan åt vår tids domstolar rädda det förtroende, som landets äldste domstolar så väl förtjente."

Efter denna grundsats bör akademiska jurisdictionen granskas. Comitéen har förklarad den från början hafva varit andelig

*) Om någon ting är skrik, så är det skriket mot denna sats, som ännu ingen förnuftig människas yttrat.

och således, allt ifrån andeliga domstolarne förkastande, en orimlig kvarleva af denna med skäl förkastade inrättning. Vål nämnas de akademiska domstolarne någon gång, i äldre handlingar, i motsats mot världsliga; och dylika mindre värdade uttryck halva förledt Comitéen till samma misstag om Akademiska domstolens natur och om naturen af universitet i det hela. Dess jurisdiction var, då den först beviljades, i sitt slag ny och okänd. Hade man velat ställa universitetet under andelig rätt, hade ny jurisdiction därtill minst fordrats i Upsala, där andelig (Erkebiskopens och hans Kanikers) domstol fans sedan 1200-talet. Denna befattade sig dock icke med universitetet. Akademiska domstolens ledamöter voro alltid till största delen jurister, läkare och filosofer, och domstolen fans egentligen aldrig förr än år 1625, eller vid pass 100 år efter andliga domstolarnas uplösning. Akademiska domstolen har aldrig, såsom de andliga, dömt efter påflig lag eller, såsom de, öfver alla slags personer, blott med afseende på målens beskaffenhet. Misstaget om Akademiska domstolens förmenta andeliga natur har gjort den förhatlig; men man finner, vid riktig pröfning, att den tillhörde allmänna domstolarna, enligt grundsatsen för deras organisation. Denna domstol dömer en samling af ynglingar, härstammande från alla medborgareklasser och ämnade att åter fördela sig på dem. Statens anspråk på akademisk bildning hos sina tjänare har sammanfört dem; icke den fria viljan. Om ynglingarne ock hemma kunde förvärfva kunskaper, måste de dock ryckas från sina barndoms-omgifningar och samlas dit, där de känna ingen och äro och blifva kända af ingen, utom lärare och kamrater. Huru skola då dessa ynglingar få njuta den rättigheten att dömas af sina likar? De äro ryckta från barndoms-bekanta och vänner,

från domare, som känna deras födelseorts hemseder. "Huru ersättes denna förlust bäst, antingen då desse ynglingar ställas under den småstads eller den bys domstol, där universitetet råkat få sin plats, eller då man anförtror domsrätten öfver dem åt erfarna män, som sjelfve förut, steg för steg, genomgått samma bana och räknat de många stötestenar, den har för den eldige och erfarna, men på en gång åt sig sjelf lemnade ynglingen? I hvilket fall kan man säkrast påräkna hos domstolen förmåga att utrån-saka det sanna, och hos den, som dömes, undergifvenhet för den fallande domen och öfvertygelse om dess nödvändighet?"

Därpå undersökes, hvad ordet privilegium innebär. Fordom var en dylik Particulier-lag (*lex privis irrogata*) oftast till nachdel för den privilegierade. De studerande ynglingarnas privilegium innebär först och främst, att de förlorat rättigheten att dömas vid sin hemerts forum. Detta privilegium halkar man förbi, för att angripa det andra, nemligen en egen domstol, som är en ersättning för deras rubbade rättighet i afseende på forum. "Den, som vill hafva bort det, han bör äfven korsa öfver t. ex. hvarje ställe i lagboken, som mot andras list eller våld tilldelar ett särskildt skydd åt sådana personer, hvilka utan eget förvållande kommit ur stånd att på vanligt sätt försvara sig".

Det inkastet, att domstolarne nu mera blott äro "verktyg i lagarnas hand," att lagarnes fordna ofullkomlighet, som gjorde sedvanors och godtyckes användande nödvändigt vid domstolarne, nu mera uphört, att nämnden således är mindre nödvändig, och att hvarje domstol är lika lämplig för alla menigheter, då lagarnes tillämpning icke kan blifva mer än en, vederlägges på följande sätt: "Man må öka lagarnas antal huru mycket som häldst; upfinnings-gåfvan må

anstränga sig, att klyfvä rättsbegreppen, så mycket den kan, och att mångaldiga namnen på handlingar, för hvilka bestämda rättsförhållanden i lagboken utpekas; man må, i korthet sagdt, göra sitt yttersta för att förvandla domstolen i en juridisk automath, som mekaniskt sättes i rörelse, att för hvarje tillfälle framhvåsa de enda lämpliga bokstäfverna af lagen; man skall dock i bemödandet att frambringa detta konstverk aldrig komma längre, än dit Beccaria, och efter honom många andra, ville komma, då han påstod, att hvarje domslut bör utgöra en enkel syllogism, hvars försats tages omedelbarligen utur sjelfva lagen, hvars eftersats tages lika omedelbarligen af handlingen, och hvars slutsats blifver sjelfva domen eller utslaget" Lagens fullkomlighet binder väl domaren vid försatsen; men vid eftersatsens formerande ser han med egna ögon, och den ene ser olika mot den andre. Förmågan att gå öfver det likgiltiga, men icke det väsendtliga, är subjectif och finnes bäst hos dem, som hafva egenskapen af den fordna nämnden, "som genom likhet i stånd, hemvist, lefnadssätt m. m. lättast kunde i tankarna försätta sig i dens läge, om hvars handling är fråga". Endast den yttre handlingen bör väl vara föremål för lagarna; men den "karakteriseras och bedömes efter upsåtet". Förmågan att framleta detta "kan aldrig bringas till en mekanisk enformighet hos olika domare." Staten bör ej blott, såsom Comitéen tyckes anse tillräckligt, sörja för att en kraftfull lagskipning finnes, d. v. s. att för hvarje tvist kan fås en dom och verkställighet därpå. Det bör lika nödvändigt tillses, att den blir så rättvis som möjligt. Då bör man äfven erkänna den satsen, att hvarje medborgare-klass skall underkastas ransakning endast inför sina likar.

En domstols nödiga egenskaper äro så-

ledes: 1:o att han döner efter allmän lag, 2:o efter allmän rättegångsordning, och 3:o att han är organiserad efter nyssnämnde grundsats. Denna sednare egenskap skulle akademiska jurisdictionen alldeles sakna, om den anförtrodde så personer, valde och skicklige till ransakning endast öfver en medborgare-klass, med hv. ken universitetets medlemmar till lokal sammanföras, utan att med den samma kunna eller böra införlifva sig i lefnadsätt, sysselsättningar m. m. Universitets-domstolen kallas *särskild*, antingen däriöre att han ej nämnes i lagen bland allmänna domstolar, eller därtöre att han finnes blött på två ställen i Riket. Det för-ra vore läti afhulpet; i afseende på det sednare anmärkes, att, enligt samma grundsats, Häradsrätt skulle vara mera allmän än stadsrätt, bägge mera allmänne än Lagmansrätt o. s. v. Lika princip-löst det vore att ställa ett Härad under en stadsrätt, eller en stads borgerskap under en häradsrätt, eller någon af dessa menigheter under en universitets-domstol; likaså princip-löst vore det att ställa ett universitetet under en Häradsrätt eller en stadsrätt?

Consistorium förmodar sig sålunda hafva ovedersägligen bevisat, att universitetets egna jurisdiction har något outhärligt i sin natur. Comitéen har uptagit en annan fråga, om en egen jurisdiction vore ett vilkor för hvarje vetenskaps-institut af samma slag. Denna fråga inbegripes i den förra och förmodas vara af Comitéen särskildt uptagen, "för att få medgifva, det universitetet, vid den för dess rättigheter föreslagna reduction, likväl borde få hafva kvar sin disciplins-rätt." Härigenom förloras dock icke anspråken på jurisdiction.

Frågan, om akademiska friheten kan existera utan jurisdictionen, bejakas af Comitéen, som med denna frihet förstår endast hvad

hvar man, i stöd af Tryckfrihetslagen, äger. Gustaf Adolfs af Comitéen anförda ord om libertas philosophica lema ej någon beskrifning på denna frihet, utan föreskrifva blott, huru de studerande borde bruka henne. Consistorium tackar Comitéen *) för dess öfvertygelse om universitetets nödvärdighet; men kan dock icke underlåta, den anmärkning, att det argument, där denna öfvertygelse yttras, är i sin riktning förfeladt. Det är bevist (?), att jurisdictionen måste bestå, icke för att skydda någon uteslutande frihet, utan för att icke utesluta universitetets medlemmar från en allmän medborgerlig rättighet. Cons. anser det egentliga vehiklet för den sanna akademiska friheten bestå i universitetets egna police-magt, hvaraf Cons. lemna en tekning.

Om police, såsom allmän stats-magt, yttrar sig Consist. icke; men local-police skall, i hvad allmänna lagen hvarken befaller eller förbjuder, öfreskrifva en viss ordning och förekomma oordning. Consistorii betraktelse öfver akademiens police förtjänar att ses med dess egna ord. De äro följande:

"Ifrån början var här ingen ting Lag, hvarom ej alla Ledamöterna frivilligt öfverenskommit, och endast Lagens skipning var åt Local-auctoriteten eller Local-auctoriteterna updragen. Då det fria lifvet äfven i denna punkt småningom måste vika för behofvet eller förmänen af enhet och skyndsamhet i åtgärder och af större kraft till deras utförande, kom Police-lagens stiftning efter hand att falla i samma händer med dess skipning. Om nu friheten här-

*) Ingen kan undgå att anmärka, huru Consistoriales öfver allt synas förfäta sin egen sak. Ett universitet är det allmännas egendom; och Comitéen kunde likaväl tacka Consistorium för dess möda att försvara denna nationella klenod.

